

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

آن چه جنگ اسرائیل و ایران آشکار کرد

ارزیابی‌های غربی مدت‌هاست اصرار داشته‌اند که ایران منززل است؛ اما آن‌چه بعد از حمله ۱۳ ژوئن اسرائیل دیده شد، نه حکومتی در حال فروپاشی، بلکه دولتی بود که زیر آتش خودش را با شرایط منطبق کرد. برخلاف روایت غربی، حملاتی که فرماندهان سپاه و دانشمندان هسته‌ای را هدف گرفت، تغییر چندانی در موضع راهبردی ایران ایجاد نکرد. در فاصله چند ساعت، رهبر معظم ایران، آیت‌الله علی خامنه‌ای کنترل ارتش بر دفاع ملی را بازگرداند، فرماندهان جدیدی را جایگزین کرد و پروتکل‌های از پیش برنامه‌ریزی‌شده را فعال کرد. حملات تلافی‌جویانه ایران در سه روز اول، تل‌آویو، حیفا و سه پایگاه نظامی اسرائیل را هدف گرفتند. بسیاری از ناظران تحسین کردند که ایران، به‌رغم ترور افسران ارشد، با چه سرعتی در موضع جنگی قرار گرفت. گزارش‌های اولیه ادعای تسلط اسرائیل بر آسمان ایران را مطرح کرد؛ اما بعد از ۱۲ ساعت «سکوت»، سیستم‌های دفاع هوایی ایران با تمام قدرت به‌درگیری برگشتند.

ایران تأسیساتی را از دست داد که انتظار از دست دادن‌شان را داشت؛ مثل سانتریفیوژهای منسوخ آی آر۱ در نطنز. سایت‌های زیرزمینی با سانتریفیوژهای آی آر۶ در فردو، بر جا ماندند. سیستم‌های دفاع هوایی سیار و ثابت تا نیمه‌شب فعال شده بودند و گزارش‌هایی تأییدنشده هست که در حملات بعدی، جنگنده‌هایی از اسرائیل هم ساقط شدند. مایک می‌هایلوویچ، تحلیلگر نظامی، معتقد است بیشتر اصابت‌ها در حملات اسرائیل در اهداف فریب‌دهنده اند: «بیش از سه‌چهارم ویدئوهایی که آنلاین دسته‌به‌دست می‌شوند درواقع اصابت به اهداف فریب‌هستند.»

اسرائیل در بخشی از راهبرد خود سراغ بمب‌گذاری با ماشین‌ها رفت. فقط در ۱۵ ژوئن، ۵ ماشین بمب‌گذاری‌شده در تهران منفجر شدند. اهداف غیرنظامی شامل بیمارستان‌ها، خوابگاه‌ها و ساختمان‌های مسکونی، هدف قرار گرفتند. این عملیات نظامی نبود، بلکه ترور بود؛ اما غرب همچنان روایت تل‌آویو را تکرار می‌کند، این اتفاقات را «حمله» می‌خواند و القا می‌کرد که حملات هوایی دقیق انجام شده‌اند، به جای این که بگوید ماشین بمب‌گذاری‌شده منفجر شده است. این ابهام کلامی تعمدی، از ایرانی‌ها انسایت‌زدایی می‌کرد و تهاجم اسرائیل را سفیدشویی؛ اما ایرانی‌ها در مقابل این حملات با هم متحد شدند. در شبکه‌های اجتماعی، تصاویر غیرنظامیان کشته‌شده در حملات اسرائیل دسته‌به‌دست می‌شوند. ایرانی‌ها در سال ۲۰۰۱ حملات ۱۱ سپتامبر را محکوم کردند و حامی مقابله با تروریست‌ها بودند. حالا شاهد این بودند که همان بهانه‌های آن زمان، برای حمله به آن‌ها به کار گرفته می‌شود. اعتماد از بین رفته است و ملی‌گرایی جهش یافته. اسرائیل ادعا می‌کرد ۱۲۰ موشک‌انداز و ۲۰۰ واحد دفاع هوایی را نابود کرده اما واحدهای ایرانی همچنان دسته‌ای شلیک می‌کنند. این یعنی فرسایش اندک و اطمینان بالا. در طرف مقابل، دفاع هوایی اسرائیل بود که فرسوده شد. موشک‌های ایران بیشتر و بیشتر به هدف اصابت می‌کردند و رهگیری آن‌ها کاهش می‌یافت. افسانه قدرت مطلق دفاع اسرائیل هم فروپاشید. قمار راهبردی اسرائیل، نتیجه عکس داد. حماس همچنین در غزه حضور دارد و سربازان اشغالگر راهدف می‌گیرد. حزب‌الله همچنان حاضر و ناظر است. انصارالله یمن با تهران هماهنگی می‌کند و نیروهای عراق هم هنوز هستند. از سوی دیگر، جمعیت ساکن در تل‌آویو در هراس است. اسرائیلی‌هایی که در پناهگاه‌ها بودند، در شبکه‌های اجتماعی پست‌هایی ارسال و ترس‌شان را ابزاز می‌کردند. آن‌ها می‌نوشتند: «دارند ما را به غزه تبدیل می‌کنند.» در سراسر جنوب جهانی اما، همدلی‌ها با تهران بود. چنان که کیتلین جانستون، روزنامه‌نگار استرالیایی نوشت: «تصور کن آن قدر پلید و منفور باشی که مردم تماشای موشک‌خوردنت را دوست داشته باشند.» عملیات اسرائیل، به تصور او بنا بود سر ایران را بزند، برنامه هسته‌ای‌اش را نابود کند و روحیه‌اش را در هم بشکنند. به‌جای این کار، صحنه سیاسی چندتکه را متحد کرده، اعتبار رسانه‌های غرب را از بین برده و ضعف بازدارندگی اسرائیل را آشکار کرده. این فقط موضع حاکمیتی ایران نیز محکم‌تر شده. این فقط جنگ موشکی نبود. جنگ روایت، جنگ استقلال و خودمختاری و حافظه تاریخی بود.

موعد قدرشناسی

ولادیمیر پوتین باید وعده خود برای کمک به مردم ایران را با گام‌های عملی و ایجابی اجرا کند

همکاری‌های نظامی میان ایران و روسیه در سفر عراقچی به مسکو باشد، اما در مجموع یک نشانه از تمایل روسیه به نمایش همکاری‌های دفاعی با ایران است. مسئله همکاری‌های نظامی ایران و روسیه و فروش تجهیزات نظامی پیشرفته روسیه به ایران یکی از مسائلی بوده است که در دوده گذشته همواره موضوعی اختلافی در روابط دو کشور تلقی می‌شد. ایران در شرایطی در دو هفته گذشته وارد نبرد با اسرائیل شد که روسیه به عنوان یکی از بزرگ‌ترین قدرت‌های نظامی جهان به‌رغم لغو تمام تحریم‌های تسلیحاتی علیه ایران و ارتقای روابط دو کشور به سطح راهبردی، حاضر به فروش تجهیزات نظامی پیشرفته به ایران نشده بود. بیش از دوسال است که ایران منتظر دریافت مجموعه‌ای از جنگنده‌های پیشرفته سوخو-۳۵ از روسیه است که می‌توانست توانمندی‌های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران را به‌شکل چشمگیری افزایش دهد. در عین حال روسیه توانمندی‌های دفاع هوایی ایران را به شکل چشمگیری افزایش دهد. روسیه در گذشته سامانه‌های تور ام-۱ و اس-۳۰۰ را در اختیار ایران گذاشته بود. هر چند در هر دو مورد، دولت روسیه تحریم‌های شورای امنیت را بهانه‌ای برای به تأخیر انداختن فروش این تجهیزات به ایران قرار داده بود و به شکل مستمر در واگذاری این تجهیزات به ایران تعلل و تأخیر ایجاد می‌کرد.

در هر صورت روسیه توانایی چشمگیری در کمک‌های نظامی به ایران دارد. براساس توافقنامه بگرام، دیگر هیچ محدودیت بین‌المللی و تحریمی درخصوص همکاری‌های نظامی با ایران از نظر شورای امنیت سازمان ملل متحد وجود ندارد. چه در حوزه نیروی هوایی، چه در حوزه پدافند هوایی و موشکی، روسیه توانمندی‌هایی دارد که می‌تواند به ایران در جریان ناآرامی‌های جاری و آینده خاورمیانه کمک شایانی کند. سامانه‌هایی مانند سامانه‌های پدافندی اس-۴۰۰ و اس-۵۰۰، سامانه‌های تور ام-۱ و پانتسیس اس-۱ می‌تواند کمک شایانی به پدافند هوایی ایران بکند و البته ورود جنگنده‌های سوخو ۳۵ هم گامی اساسی در نوسازی و مدرن‌سازی نیروی هوایی ارتش ایران خواهد بود. اما سوال اصلی اینجاست که آیا در دورانی که روسیه خود به‌دلیل جنگ در اوکراین

خارجه جمهوری اسلامی ایران در این سفر اعلام کرد که سطح روابط ایران و روسیه در سفر بهمن‌ماه گذشته رئیس جمهور اسلامی ایران به مسکو به سطح راهبردی رسیده است. عراقچی گفت: «روابط ایران و روسیه بسیار نزدیک و قدیمی است و در سال‌های اخیر به جنبه راهبردی ارتقاء پیدا کرده است.» دیمیتری پسکوف، سخنگوی کاخ کرملین هم هم‌صدا با رئیس‌جمهور روسیه از کمک به ایران سخن گفت، اما در حوزه گام‌های عملی سخنی فراتر از آمادگی روسیه برای میانجی‌گری میان ایران و آمریکا اشاره‌ای به گام‌های عملی دیگر نکرد. با این حال سخنگوی کرملین، منتقدان نسبت به بی‌عملی روسیه را در قبال ایران را خواستار «از بین بردن روابط تهران و مسکو» توصیف می‌کنند. پسکوف می‌گوید: «روسیه با موضوع گیری روشن از ایران حمایت می‌کند و بدون تردید ما قصد داریم روابطمان را با ایران بیش‌ازپیش گسترش دهیم.»

روسیه چه کمک‌هایی می‌تواند به ایران بکند؟

روسیه و ایران در حوزه‌های مختلف همکاری‌های نزدیکی با یکدیگر دارند، اما این همکاری‌ها هنوز فاصله زیادی از سطح قابل قبول برای دو پایتختی که ادعا می‌کنند روابط آنها در سطح راهبردی قرار گرفته است، دارد. در حوزه مواضع اعلانی، روس‌ها سعی می‌کنند که روابط را در عالی‌ترین سطح نشان دهند. سرگی ریابفک، معاون وزیر خارجه روسیه، هم‌زمان با سفر عراقچی به مسکو، به خبرنگاران گفت که روابط تهران و مسکو «ناگسستنی» است. به گزارش ریانوستی این دیپلمات ارشد روسیه تأکید کرد که روسیه از حق دفاع ایران از خود کاملاً حمایت می‌کند. با این حال این مقام روسیه در پاسخ به سوال مشخص که آیا روسیه حاضر است به ایران کمک نظامی کند، پاسخ روشنی نداد. او گفت: «ما در حوزه‌های مختلف با ایران همکاری نزدیک داریم، اما افشا کردن این همکاری‌ها کار صحیحی نیست.» در دیدار عراقچی با پوتین در مسکو، در یک اتفاق نادر، رئیس اطلاعات نظامی روسیه (GRU)، ایگو کوستیوکوف، هم حضور داشت. هرچند حضور این مقام ارشد اطلاعاتی روسیه به‌خودی‌خود نمی‌تواند دلالتی بر گفت‌وگو در مورد

روز دوشنبه، در بحبوحه درگیری‌ها میان ایران و اسرائیل و آمریکا و ساعاتی پیش از اعلام توقف حملات ایران و اسرائیل به یکدیگر، سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران مهمان کرملین و ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه بود. رئیس‌جمهور روسیه در این دیدار با اشاره به اینکه «روابط ما با ایران، سوابق طولانی و خوبی دارد»، خطاب به عراقچی گفت: «از طرف خودمان، تلاش می‌کنیم به مردم ایران کمک کنیم.» اما سوال اینجاست که روسیه تا چه اندازه آمادگی دارد به ایران کمک کند و چه ظرفیت‌هایی برای کمک به مردم ایران، چه در طول جنگ با اسرائیل و چه پس از آن در اختیار داشته است.

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه دیپلماسی

به‌نظر می‌رسد بعد از

حمایت کامل ایران

از روسیه در دوران

جنگ، اکنون نوبت

روسیه فرا رسیده‌است

تا لطف ایران را جبران

کند. تهران به ازای

حمایت از روسیه

در سه سال گذشته

هزینه‌های بسیار

سنگینی پرداخت

کرده‌است و روابط

ایران و اروپا به این

دلیل به پایین‌ترین

سطح خود در طول

تاریخ رسیده‌است